

Aktstycket

Medlemsblad från ArkivCentrum Örebro län

ArkivCentrum
Örebro län

**Verksamhetsberättelse
2023**

Verksamhetsberättelse för ArkivCentrum Örebro län 2023

Styrelsen avger härmed verksamhetsberättelse för föreningens femtiofemte verksamhetsår.

Kulturarvsinstitutionen ArkivCentrum Örebro län är en ideell förening med uppdrag att bevara och tillgängliggöra källorna till den enskilda sektorns historia i Örebro län, det vill säga föreningarnas, företagens, gårdarnas och de enskilda människornas historia. Dessutom ska arkivet ge råd och service i arkivfrågor och vara ett nav för den lokalhistoriska verksamheten i länet.

På ArkivCentrum finns länets bergshanterings historia och även källorna som skildrar Örebro som sko- och kexstad, allt detta tillsammans med många fler, både nedlagda och nu verksamma företagsarkiv. Sammanlagt finns arkiv från 841 företag från 1500-talet och framåt utgörande 3 187 hyllmeter.

På arkivet finns handlingarna som visar folkrörelsernas framväxt i länet och dess inverkan på samhällets utveckling. Samtliga riksdagspartier, sånär som på ett, har handlingar från sina regionala och lokala organisationer på ArkivCentrum. Dessutom förvaras

arkiv från idrottsföreningar, kulturföreningar, frikyrkoförsamlingar och många fler, sammanlagt 5 271 föreningar samlade på 2 553 hyllmeter.

På arkivet förvaras 367 övriga arkiv, stiftelser och personarkiv, totalt 223 hyllmeter.

20 riksorganisationer är medlemmar och ännu fler, nu nedlagda, riksorganisationers material förvaras på ArkivCentrum Örebro län.

Sammanlagt är ArkivCentrum Örebro län en minnesbank för 6 479 arkivbildare omfattande 5 963 hyllmeter handlingar. Dessutom tillkommer en unik samling av fler än 2 300 minnesberättelser och intervjuer och en stor mängd fotografier och filmer.

Organisation

ArkivCentrum Örebro län bildades den 1 januari 2007 genom en sammanslagning av de båda arkivorganisationerna Folkrörelsernas arkiv i Örebro län och Örebro läns Företagsarkiv. Men institutionens historia startar med Folkrörelsearkivets bildande 1969 följt av Företagsarkivets 1977.

Arkivet är medlem i Arbetarnas kulturhistoriska sällskap, Föreningen Bergslagsarkiv, Föreningen Enskilda arkiv i Mellansverige (FEAM), Föreningen för arkiv- och informationsförvaltning – FAI, Föreningen Sveriges Länsarkivarier (FSLA), Handelskammaren Mälardalen, HandikappHistoriska föreningen, Historielärarnas förening, Arbetsgivarorganisationen Fremia, Pro Memoria – Föreningen Riksarkivets vänner, Svenska Arkivförbundet, Svenska Historiska föreningen samt Örebro läns idrottshistoriska sällskap. Arkivet är sedan den 1 januari 1999 kansli åt Näringslivets arkivråd. På uppdrag sköter arkivet även fakturering och bokföring åt Örebro läns Hembygdsförbund.

Årsmötet 2023

Årsmötet hölls den 26 april i Restaurang Svalan, Brunnsparken, Örebro. Ett sextiototal personer närva-

**ArkivCentrum
Örebro län**

Nastagatan 11 F
702 27 ÖREBRO
019-611 29 00
info@arkivcentrum.se
www.arkivcentrum.se

Aktstycket
Redaktör: Håkan Henriksson

ISSN 2001-2551

Tryckeri:
Lenanders Grafiska, Kalmar
MILJÖMÄRKT Trycksak 3041 0065

Foto: Håkan Henriksson

ArkivCentrums årsmöte i Restaurang Svalan, Brunnsparken, Örebro den 26 april 2023.

rade. Mötesordförande var kultur- och fritidsnämndens ordförande i Örebro, Madelene Spinord Semnens. Efter årsmötet blev det fika med smörgåstårter varefter mötesdeltagarna fick lyssna till stadsbyggnadsantikvarie Erica Eks föreläsning under rubriken »Brunnsparken i Adolfsberg – från hälsobrunn till folkets park«.

Arkivets styrelse

Arbetsutskott

Ordförande	Torgny Larsson, Pappers avd 52
Vice ordförande	Cecilia Lönn Elgstrand, Örebro läns bildningsförbund
Sekreterare	Elinor Magnérus, arkivchef, adjungerad
Kassör	Egon Harfeldt, PRO Kultur Conny Sandberg, Örebro läns hembygdsförbund Marie Danielsen, enskild medlem

Övriga

Lise-Lotte Alm, Svensk Handel Örebro köpmän
Stefan Backius, Karlstads universitet
Anders Bro, Region Örebro län
Jimmy Engren, Örebro universitet
Maria Haglund, Föreningen Norden Örebro
Annelie Henriksson, Karlskoga kommun
Göran Janson, Evangeliska Frikyrkan
Inger Lindquist, Alnängarnas koloniträdgårdsförening

Ingemar Söderström, Strängnäs stiftshistoriska sällskap
Gertrud Åstrand, Kumla kommun

Revisorer

Ordinarie

Ulf Marcusson, Region Örebro läns chefsförenings seniorgrupp

Anders Olsson, Lokalhistoriska sällskapet i Örebro län

Ersättare

Anders Nordström, Örebro Teater

Jan Klingberg, Lokalhistoriska sällskapet i Örebro län

Valberedning

Hans Lundell, Karlskoga (sammankallande)

Lilian Edström, Kumla

Sif Eklund, Karlskoga

Möten

Styrelsen har under året haft 4 sammanträden varav ett var det konstituerande mötet. Arbetsutskottet har haft 5 möten.

Medlemmar

Vid årets slut hade arkivet 612 medlemmar, varav 88 är enskilda och 49 företag. Under året har 7 organisationer och 8 enskilda medlemmar tillkommit. 10 organisationer och 3 företag har avförts som medlemmar, de flesta på grund av nedläggning eller sammanslagning av verksamheten. Dessutom har 9 enskilda medlemmar avslutat sitt medlemskap.

Året innan, 2022, hade ArkivCentrum 619 medlemmar, varav 89 var enskilda medlemmar.

Nya medlemmar 2023

Vikers hembygdsförening
Arkeologi och historia i Örebro län
Örebroregionen av Koloniträdgårdsförbundet
Snavlunda Hembygdsförening
PRO Hjortkvarn
Epiroc Seniorförening
Kvinnohuset i Örebro

Lokaler

ArkivCentrum lämnade den sista juli 2019 de gamla lokalerna på Nikolaigatan 3 varefter ett omfattande arbete igångsattes för att så snabbt som möjligt åter komma i ordning och färdigställa de nya lokalerna på Nastagatan 11 F. Här finns nu plats för drygt 7000 hyllmeter arkiv, vilket betyder att ArkivCentrum har en välbehövlig tillväxtyta.

Sedan 2016 har ArkivCentrum Örebro län och Arkiv Västmanland även en gemensam depå i Arboga. Lokalerna benämns Arkivcentrum Arboga och rymmer en yta på 2 395 m² varav cirka 1 350 m² är klimatstyrda arkivmagasin.

Personal

Elinor Magnérus är arkivchef och har arbetat heltid. Arkivchefen är sedan 2019 gemensam för verksamheterna ArkivCentrum Örebro län, Arkiv Västmanland och Örebro-Västmanlands arkiv AB.

Siw Ehrendahl har arbetat heltid som arkivassistent. Siw är också den som servar och underhåller arkivets IT-system.

Åse Gyllin arbetade heltid som IT-arkivarie från början av året till och med den sista mars.

Håkan Henriksson är arkivarie och verksamhetsledare. Han har sedan tidigare även ansvar för Näringslivets Arkivråds kansli. Dessutom har han flitigt anlitats som föreläsare. Han har arbetat heltid.

David Johansson är e-arkivarie och har arbetat heltid sedan den 20 november.

Ingemar Karlsson har arbetat som arkivassistent på timbasis och har vid behov bemannat Nora Bergslags Järnvägsarkiv i Nora.

Evelyn Lauritzen har arbetat heltid som administratör och skött medlemskontakter, bokföring och lönerutiner.

Carl Magnus Lindgren är arkivarie och har arbetat 87,5 %. Han har depåansvar samt ansvarar för register och statistik. Han har även skött kontakten med

döva och hörselskadade forskare och besökare.

Emma Ode är arkivarie och har arbetat mellan 70 och 80% under året. Hon har varit ansvarig för projekt Ljusans stjärna och Arkivens dag samt i arbetet med Arkivcentrum Arboga.

Representation

Håkan Henriksson är kassör i Föreningen Bergslagsarkiv och har redigerat och formgivit föreningens årsbok »Bergslagshistoria 2023«. Han är även adjungerad ledamot i styrelsen för Allan Wetterholms stiftelse för arkeologisk utbildning och forskning vid Örebro universitet samt revisor i Samfundet Bokvännerna.

Emma Ode var under året regional samordnare för Arkivens dag i Örebro län.

Carl Magnus Lindgren är kassör i Sveriges Dövhistoriska Sällskap, redaktör för SDHS:s medlemstidning »Dövas Rötter« och arkivförvaltare för SDHS:s arkiv.

Elinor Magnérus är styrelseledamot i Svenska Arkivförbundet och i Lokalhistoriska sällskapet i Örebro län och har under året varit adjungerad till styrelsen för det Enskilda E-arkivet. Hon ingår även i den informella Kulturpolitiska samtalsgruppen, där länets kulturinstitutioner ingår. Elinor ingår även i det regionala nätverket för Medie- och informationskunskap (MIK) samt i Föreningens Enskilda Länsarkivarier i Sverige (FSLA).

Kurser, konferenser och studiebesök

Den 9 februari deltog *Torgny Larsson* och *Elinor Magnérus* på konferensen Folk och Kultur i Eskilstuna.

Den 27 mars gjorde ArkivCentrums och Arkiv Västmanlands personal ett studiebesök hos Centrum för Näringslivshistoria i Bromma.

Den 10–11 maj deltog *Elinor Magnérus* och *Emma Ode* i Svenska Arkivförbundets årsstämma på Riksantikvarieämbetet i Stockholm.

Den 31 maj deltog *Håkan Henriksson*, *Evelyn Lauritzen*, *Siw Ehrendahl* och *Ingemar Karlsson* på Föreningen Bergslagsarkivs årsmöte och exkursion i Ängelsberg.

Den 3 juni deltog delar av ArkivCentrums styrelse och personal i ett studiebesök i Skyllbergs bruk där bland annat brukets arkiv besöktes.

Den 9 juni deltog *Elinor Magnérus* i föreningen Enskilda Arkiv i Mellansveriges årsmöte i Arboga.

Den 13 oktober gjorde ArkivCentrums personal ett studiebesök hos Riksarkivet i Vadstena.

Den 18 oktober deltog *Håkan Henriksson*, *Emma*

Ode och Evelyn Lauritzen i Föreningen Bergslagsarkivs seminarium om brunnskultur i Hasselfors/Porla brunn.

Den 26 oktober deltog *Elinor Magnérus* i det interregionala seminariet om medie- och informationskunskap (MIK).

Den 9 november deltog *Elinor Magnérus* i konferensen om den nationella digitala strategien som Riksantikvarieämbetet har tagit fram.

Den 18 november deltog ArkivCentrum med ett bokbord på Litteraturens lördag på Kulturkvarteret i Örebro. *Elinor Magnérus* bemannade bordet under dagen tillsammans med styrelseledamöterna *Inger Lindquist*, *Marie Danielsen* och *Stefan Backius*.

Leveranser

Under 2023 registrerades 175 (2022: 222) leveranser med en sammanlagd volym på 141,91 hyllmeter (2022: 161,14). Det är en liten minskning i både antal och hyllmeter i jämförelse med föregående år men ligger över genomsnittet.

2023 var det dominans på arkivmaterial från Örebro kommuns område (59 %), följt av regiontäckande organisationer (12 %) och Nora kommuns område (11 %).

När det gäller det inkomna materialet volymmässigt och ur kategorisynpunkt så dominerar handlingarna från företag med 33 %. Därefter kommer de som benämns som fackliga organisationer (23 %) följt av kulturella organisationer (15 %).

Den största leveransen från företagssidan utgjordes av arkivet från Götmarsgruppen AB (26,46 hm). IF Metall Örebro län var den största leveransen bland organisationerna (28,82 hm).

Spännvidden i materialet är som vanligt stor och här är ett axplock av levererade arkiv från de 175 leveranserna: ÖSK Bandyklubb, Jahrls Produktion AB, Industrifacket avd 18, Kvinnohuset i Örebro, Evangeliska Frikyrkan och Svenska Schäferhundklubben.

Efter 2023 års leveranser förvarar ArkivCentrum arkiv från 6 479 arkivbildare (2022: 6 447) omfattande 5 963 hyllmeter handlingar (2022: 5 884).

Ordnings- och förteckningsarbete

Ordnings- och förteckningsarbetet har på grund av arkivets flytt och upppackning under flera år legat nere. Även under 2023 har arbetet i stället främst fokuserats på att ta hand om alla nya arkivleveranser som har inkommit under året. Under året har dock 33 arkiv nyförtecknats omfattande 122 volymer (2022: 14 arkiv med 73 volymer). Bland de nyförtecknade arkiven kan nämnas AB Lindbergs Strå- &

Foto: Elinor Magnérus

Styrelseledamoten Marie Danielsen i samtal med besökare vid Litteraturens lördag den 18 november 2023.

Filthattfabrik, Närkes Elektriska Ek. För. och Per Nilssons Elektriska AB.

Arkivets databaser underhålls och uppdateras av *Carl Magnus Lindgren*. Detta arbete har också på grund av den tidigare flytten och upppackningen varit omfattande då samtliga arkiv nu har fått nya placeringar. Vid genomgången av samtliga arkivbildare har en noggrannare registrering av alla uppgifter gjorts.

Besökare

Under hela året har arkivet haft öppet för spontanbesök tre timmar om dagen under tisdagar, onsdagar och torsdagar, men förbokade besök under övrig tid har också varit möjliga.

I ArkivCentrums forskarsals besöksloggare har under 2023 noterats 207 forskarbesök (2022: 188) och antalet framtagna volymer har varit 1110 (2022: 878).

Under året har 63 grupper (2022: 45) omfattande 1757 personer (2022: 681) besökt ArkivCentrum. Förutom offentliga föreläsningar och studiebesök från medlemsorganisationer och gymnasieskolor/universitet fick den Regionala kulturnämnden en presentation och rundvandring i lokalerna i samband med att nämnden höll sitt nämndmöte i arkivets lokaler den 17 oktober.

Foto: Håkan Henriksson

ArkivCentrums föreläsningssal var mer än fullsatt när journalisten och författaren Peter Johnsson föreläste om Ukrainas intressanta historia den 25 januari 2023.

samt medeltid«, den 17 april föreläste Åke Granberg under rubriken »Bergsmannen – en speciell företagare«, den 25 september föreläste arkeobotanikern Jens Heimdahl under rubriken »Trädgårdens förhistoria i Sverige«, den 16 oktober föreläste antikvarien Mia Geijer under rubriken »Makten över monumenten. Vasaborgarna – från förfall till nationalmonument«, den 6 november föreläste Håkan Henriksson under rubriken »Pest och kolera – 1700- och 1800-talens pandemier ur ett lokalt perspektiv« och den 20 november föreläste arkeologen Hampus Norrgren under rubriken »Bönderna i Mosås«

Tillsammans med Lokalhistoriska sällskapet i Örebro län hölls fem offentliga föreläsningar under året: den 16 februari föreläste arkeologen Martin Rundkvist under rubriken »Arkeologi med metallsökare i Glanshammar«, den 22 mars föreläste historikern Patrick Jonsson under rubriken »Hälsans mysterier – tidiga aktörer inom alternativ hälsa«, den 27 april föreläste Margareta Damm under rubriken »Greta Adrian och Örebrogymnastiken«, den 19 oktober föreläste historikern Karin Tegenborg Falkdalen under rubriken »Margareta Regina – vid Gustav Vasas sida«, den 13 november föreläste kulturgeografen Cecilia Beckmann under rubriken »Alfred Nobel och Ragnar Sohlman – ett innovativt samarbete på långdistans« och den 7 december föreläste arkeologerna Ebba Knabe och Leif Karlenby under rubriken »Vad hittade man i Riseberga?«.

Ett nytt samarbete inleddes under hösten då även Örebro släktforskare höll en offentlig föreläsning i ArkivCentrums föreläsningssal den 31 oktober när arkivarien Stefan Ingesson föreläste under rubriken »Kungens män – Karl XII:s drabantkår«.

Sammanlagt hölls alltså 17 offentliga föreläsningar på ArkivCentrum under året och de lockade tillsammans 768 åhörare.

Egna arrangemang – lokalhistorisk kurs

Under våren arrangerades åter den populära lokalhistoriska kursen med 9 kurstillfällen och nästan 50 deltagare. Ämnen som arkeologi och kulturmiljö, militärhistoria och skogsfinnar, kyrkogårdarnas historia, stadsplanering, frikyrkorörelser, folkrörelserna och romerna i Finnerödja fanns med på schemat.

Elinor Magnérus från ArkivCentrum och *Gunnela Björk* från Lokalhistoriska sällskapet var kursansvariga. *Håkan Henriksson* medverkade som föreläsare på temat »Bergsmän och gruppigor – järnhanteringen i Örebro län under 800 år« liksom arkivets styrelseledamot *Görran Janzon* under rubriken »Frikyrkorörelsen i länet«.

Arkivens dag

Det nationella temat för året var »Färg och form«. Kontakt togs med Örebro läns slöjdförening med förfrågan om att samarrangera en föreläsning med arkiv- och slöjdtema. Eftersom Örebro läns slöjdförening firade 140-årsjubileum valde de att flytta

Foto: Håkan Henriksson

Under årets Arkivens dag den 11 november 2023 föreläste textilkonstnären Lina Odell under rubriken »Arkiv och samlingar – en källa till inspiration och utveckling«. Under dagen firade även Örebro läns slöjdförening 140 år och flera av medlemmarna var festklädda i lokala folkdräkter.

firandet till ArkivCentrums lokaler under Arkivens dag. Till föreläsare bokades den kända slöjdaren och textilkonstnären Lina Odell som även är Sveriges första gesäll i dräktsömnad. På Arkivens dag, som i år inföll den 11 november, föreläste hon under rubriken »Arkiv och samlingar – en källa till inspiration och utveckling.«

En del av ArkivCentrums traditionella affischutställning hade fokus på slöjdföreningen och på Örebro läns folkdräkter. Slöjdföreningen arrangerade även en liten folkdräktsutställning i expeditionen och några av besökarna under dagen var festligt klädda i folkdräkt. Till firandet serverades kaffe och jubileumstårta.

Under dagen hade ArkivCentrum sammanlagt ett hundratal besökare.

Emma Ode har ansvarat för ArkivCentrums Arkivens dag-arrangemang under året.

Externa framträdanden

Den 18 januari föreläste *Håkan Henriksson* om Karl XII:s krigsfångar för Militärbefälsföreningen Militärtolkar i Göteborg. Om samma ämne föreläste han även den 22 februari för Mariestadsbygdens släktforskarförening, den 25 oktober för Skövde släktforskarförening och den 6 december via den digitala kommunikationstjänsten Zoom för Skånes släktforskarförbund. Sammanlagt lyssnade 250 personer.

Den 1 februari föreläste *Håkan Henriksson* om när koleraepidemin kom till Sverige 1834 på Laurentiusgården i Örebro. Om samma ämne föreläste han även den 14 mars i Betlehems kyrkan, den 3 oktober på Kafé Nyfiket i Adolfsberg och den 29 oktober för Örebro läns blåbandsdistrikt. Sammanlagt lyssnade 145 personer.

Den 1 mars föreläste *Håkan Henriksson* om torpen i arkiven för Ramundeboda-Laxå hembygdsförening. 50 personer lyssnade.

Den 11 mars föreläste *Håkan Henriksson* om ArkivCentrum för Gula Korset i Örebro. Detsamma gjorde han för Synskadades Riksförbund i Örebro den 22 november. Sammanlagt lyssnade 35 personer.

Den 12 mars föreläste *Håkan Henriksson* om företaget Ekströms långa historia för Örebro läns blåbandsdistrikt. 20 personer lyssnade.

Den 15 mars föreläste *Håkan Henriksson* om Hindersmässan för NCC:s pensionärsklubb i Örebro. 30 personer lyssnade.

Den 16 mars föreläste *Håkan Henriksson* under rubriken »Pest och kolera – 1700- och 1800-talens stora pandemier ur ett lokalt perspektiv« på Karlskoga bibliotek. Samma föreläsning hölls också den 19 oktober på Nickkällan i Karlskoga och den 14 december för Örebro Verdandikrets. Sammanlagt lyssnade 95 personer.

Den 13 april föreläste *Håkan Henriksson* om

Foto: Emma Ode

Den mobila utställningen som togs fram till »Projekt Ljusans stjärna« visades i S:t Nicolai kyrka i Örebro under december månad 2023.

olika handlingar valts ut för att varje elev i skolans olika stadier ska kunna finna lämpligt källmaterial att arbeta med.

Hittills finns följande teman: »Från statare till lantarbetare«, »Kristider i krigstider«, »Sko och mode«, »Mission och uppror«, »Ur dövhistoriska samlingarna« och »Krigsbarn i Sverige 1919–1921« och »Livet på bruket«.

Arkivet har också tagit emot skolklasser på studiebesök i depåerna och på ett pedagogiskt sätt diskuterat vikten av arkiv och säkra källor.

Projekt Ljusans stjärna

Under 2023–2024 bedrivs i ArkivCentrums regi ett projekt med namn »Ljusans stjärna«. Projektet finansieras genom bidrag från Riksarkivarie Ingvar Anderssons fond (40 000 kr under 2023) och bidrag från Adolf Lindgrens stiftelse (30 000 kr under 2024) och Konung Gustav VI Adolfs fond för svensk kultur (20 000 kr under 2024).

I projektet undersöks den gamla traditionen att gå med ljusa stjärnan och hur den gestaltar sig i Sverige och i Ukraina. Projektet visar på att kulturarv och traditioner är något som förändras över tid och verkar i ett flöde av ständiga influenser. Kultur vandrar över gränser, blandas med andra kulturella uttryck och tar gestalt på nya sätt i olika områden. På så vis hittar vi både traditioner som är genuint svenska, men som samtidigt har stora likheter och gemensamma rötter med traditioner i andra delar av världen. Våra traditioner är olika, men också väldigt lika.

Under inflytande av andra länders kultur kan vi även få en ny blick på vår egna kultur och kulturarv som kan ha en såväl bildande som inspirerande verkan. Projektet Ljusans stjärna vill visa på likheter mellan jultraditioner i olika länder, öka kunskapen i Örebro län om den svenska traditionen av att gå med ljusa stjärnan och öka kunskapen i Örebro län om de nya länsborna från Ukrainas jultraditioner. Projektet vill verka som en mötesplats mellan svenska och ukrainska invånare i Örebro län med avstamp i, och samtal kring kulturella likheter.

Under sommaren och hösten 2023 har fyra personer intervjuats om sina erfarenheter och minnen av traditionen. Dessa intervjuer har spelats in och transkriberats och arkiveras nu på ArkivCentrum Örebro län. Fler privatpersoner har även bidragit med minnesberättelser och eget insamlat arkivmaterial till projektet. I projektet har även kontakt tagits med ukrainska forskare inom etnologi och folkloristik. Daria Kovaltjuk, folklorist i Taras Sjevtsjenkos vetenskapliga sällskap och en av författarna till den ukrainska boken »Skaparna av julstjärnor« har varit mycket behjälplig med information, bilder och råd kring de ukrainska folktraditionerna. Hon har även hållit föredrag och berättat om projekt Ljusans stjärna under den årliga festivalen »Julstjärnans stråle« i Lviv och i en artikel i den ukrainska regionala kulturtidskriften »Javorivsytjyna« (Яворівщина).

Som en del av projektet genomfördes den 2 december en workshop i ArkivCentrums lokaler i konsten att tillverka en traditionell ukrainsk julstjärna. Kursledare var konstnären Myroslava Usenko. Under

hela kursen fanns tolk närvarande, vilket möjliggjorde att både svenska och ukrainska deltagare kunde vara med. Det blev en mycket uppskattad kurs med många samtal och möten över kultur- och generationsgränser.

Ytterligare en del av projektet var framtagandet av en mobil utställning bestående av fyra roll-ups. Denna utställning har under november visats i ArkivCentrums egna lokaler samt på Ukrainian Culture Center i Stockholm. Från mitten av december och framåt visades utställningen i S:t Nicolai kyrka i Örebro.

Projektledare har varit *Emma Ode*.

Samverkan Arkivcentrum Arboga och Arkiv Västmanland

Sedan 2016 samverkar ArkivCentrum Örebro län och Arkiv Västmanland kring arkivutrymmen och personalresurser. I det gemensamma bolaget Örebro-Västmanlands arkiv AB (ÖVA AB) förlägger *Elinor Magnérus* tid till bolagets arbete. I Arboga finns 2 395 m² yta som inrymmer både depåer, personalutrymmen och publika ytor.

Bolagsstyrelsen består av fyra ledamöter, samtliga representanter från de två arkivinstitutionerna, samt adjungerad kassör och sekreterare.

Övrig samverkan

Det sedan många år täta samarbetet med Lokalhistoriska sällskapet i Örebro län har fortsatt även detta år med bland annat 5 föreläsningar som hölls på ArkivCentrum under året. Dessutom arrangerades åter den populära lokalhistoriska kursen under våren med 9 kurstillfällen och nästan 50 deltagare. *Elinor Magnérus* från ArkivCentrum och *Gunnela Björk* från Lokalhistoriska sällskapet var kursansvariga. *Håkan Henriksson* medverkade som föreläsare.

Det under hösten 2022 inledda samarbetet med Föreningen Arkeologi och Historia i Örebro län fortsatte även under 2023, vilket innebar att föreningen arrangerade alla sina offentliga föreläsningar, 9 stycken, på ArkivCentrum under 2023.

Under hösten 2023 inleddes också ett samarbete med Örebro släktforskare som höll en offentlig föreläsning på ArkivCentrum i oktober månad.

Uppdrag Föreningen Bergslagsarkiv

Håkan Henriksson har på uppdrag av Föreningen Bergslagsarkiv redigerat och layoutat årsboken *Bergs-*

lagshistoria årgång 35/2023. Det var den tionde årsboken i rad som har producerats på ArkivCentrum.

Näringslivets Arkivråd

Näringslivets Arkivråd (NLA) är en riksorganisation för företag och företagsarkiv vars syfte är att främja en rationell dokumenthantering och arkivering i företag, organisationer och institutioner. Från och med årsskiftet 1998/99 överfördes organisationens kansli från Stockholms företagsminnen till ArkivCentrum. Ett avtal upprättades i samband med detta mellan de två organisationerna. *Håkan Henriksson* ansvarar för kansliets skötsel som bland annat inkluderar medlems- och kursservice, bokföring samt organisationens webbplats.

Örebro läns hembygdskförbund

Under året har *Evelyn Lauritzen* skött Örebro läns hembygdskförbunds bokföring. Uppdraget har ArkivCentrum haft sedan 2015.

Länsposten

Sedan december 2020 har ArkivCentrum haft ett samarbete med veckotidningen *Länsposten* där arkivets medarbetare bidrar med artiklar under rubriken *Lokalnära – Arkivcentrum om...* Hittills har sex artiklar publicerats, två av *Emma Ode* (2020-12-24: »När stjärnan och Herodes gick runt i gårdarna i Tiveden«, 2021-05-20: »Högfors – en liten ort med stor och spännande historia«) och tre av *Håkan Henriksson* (2021-01-14: »Eva Fors Billow: barnboksillustratören från Örebro stad«, 2022-09-29: »Han är Norabygdens mest kända riksdagsman« och 2023-08-17: »Blå Bandet firar 140 år helt i nykterhetens tjänst«) och en av *Carl Magnus Lindgren* (2023-06-29: »Ögonvittnesskildring av den svåra gruvolyckan«)

Emma Ode har ansvarat för kontakten med tidningen.

Lindesbergs kommun

Ett avtal slöts i december 2019 mellan ArkivCentrum och Lindesbergs kommun om att förvara Lindesbergs kommuns historiska arkiv. Häri ingår också upphörda kommuners arkiv från Linde kommun (1863–1968), Fellingsbro kommun (1863–1970), Fellingsbro municipalsamhälle (1911–1957) och Ramsbergs kommun (1863–1970).

Arkiven, som kommer att levereras i etapper och som tog sin början under 2020 och som sedan har fortsatt under 2021–2023, kommer att förvaras på ArkivCentrums hyllor i Arkivcentrum Arboga. Hittills har drygt 600 hyllmeter arkiv levererats.

Örebro Teater

Under 2023 har arkivet migrerat bild- och ljudfilmer från Örebro Teaters föreställningar. En mängd kassetter, minneskort, VHS:er, CD-skivor och disketter har migrerats till hårddiskar. Ett arbete som *Siw Ehrendahl* varit ansvarig för.

Stiftelsen Nora Järnvägsmuseum och Veteranjärnväg

På uppdrag av NJOV har *Emma Ode* och *Elinor Magnérus* tagit fram en dokumenthanteringsplan för verksamheten. Det är en enklare version som ska underlätta arkivläggning för stiftelsestyrelsen. Diskussioner har förts om NJOV:s rutiner för arkivering tillsammans med intendent Anna Westman på plats i arkivet i Nora. En genomgång av planen gjordes för NJOV:s styrelse.

Ekonomi

Lokalhyror och löner är fortsatt de utan jämförelse största utgiftsposterna. En positiv och glädjande hyresintäkt är den som vi får för uthyrningen av vår hörsal. Stämman antog nya, höjda, medlems- och hyllavgifter, vilket medför en förbättring av intäkterna. Arkivet fortsätter sin satsning på en tjänst som e-arkivarie och en ny rekrytering i *David Johansson* gjordes under hösten.

Den egna finansieringsgraden är i storleksordningen 27 % och i detta ingår främst medlems- och hyllmeteravgifterna. De statliga bidragen, inklusive bidrag från Arbetsförmedlingen, uppgår till omkring 16 % och de regionala bidragen via kultursamverkansmodellen till runt 54 %. Från Örebro kommun erhåller ArkivCentrum också ett bidrag som motsvarar omkring 3 % av omsättningen. För detaljer i ekonomin hänvisas till separat redovisning.

Slutord

Ett år med ett osedvanligt innehållsrikt föreläsningsprogram har lagts till ända. Arkivet konstaterar att flera av de farhågor som fanns i samband med flytten och pandemin inte har infriats. Arkivets besökare hittar till oss, återvänder och deltar i de aktiviteter och program som ordnas. Nya samarbeten har inletts som kommer att ge effekt under kommande år. Bakom kulisserna pågår det dolda arbetet med att hålla ordning, märka upp och få på rätt plats, vilket är ett långsiktigt, men mycket viktigt, arbete på ett arkiv. Vi tackar våra samarbetspartners för gott samarbete, våra bidragsgivare för de medel som är förutsättningen för vårt samhälleliga uppdrag att förvalta och förvara civilsamhällets arkiv.

Verksamhetsplan 2024–2025

Särskilda aktiviteter

- Migrering av bestandsregister till digital databas Visual Arkiv samt personalutbildning. (för leverans till nationella arkivdatabasen NAD)
- Vara nationellt aktiv och deltagande i lösningar kring e-arkiv och digitalisering av information från den enskilda sektorn
- Vara delaktiga i Projekt Dövas kulturarv, om uppbyggandet av ett kulturarvscentrum tillsammans med Sveriges Dövas Riksförbund och Allmänna Arvsfonden.
- Arbeta för en bra lösning av arkivlokalfrågan för Nora Bergslags Järnvägsarkiv i Nora, tillsammans med Nora Järnvägsmuseum och Veteranjärnväg samt Riksarkivet
- Tillsammans med Örebro Teater och Örebro universitet arbeta inom Projekt Sanningen inför rätta, där arkivet bjuder in skolklasser till workshops, studiebesök och diskussioner kring sann och falsk historieskrivning, källkritik och samhällsviktig informationssäkerhet.

Årliga verksamhetsdelar

- Ta emot, ordna och förteckna arkiv
- Ta emot studiebesök, handleda forskare, ge råd och service och ha fortsatt generösa öppettider
- Arrangera föreläsningar, visningar, kurser, och studiecirkel både egna och i samarrangemang med andra aktörer i både digital och fysisk miljö
- Ge ut medlemstidningen Aktstycket fyra gånger om året
- Vård av arkiv
- Samordnare i länet för Arkivens Dag
- Aktivt arbeta med arkivpedagogik gentemot elever och lärare
- Ta emot forskarförfrågningar och besök till Nora Bergslags järnvägsarkiv.
- Avslutande aktiviteter i projekt Ljusn Stjärna, ett dokumentationsprojekt kring traditionen att gå med stjärnan tillsammans med nätverket för ukrainska flyktingar i Örebro län

Övergripande mål

- Arbeta för en förstärkt finansiering och fler tjänster
- Arbeta för en hållbar utveckling för ArkivCentrum Arboga tillsammans med Arkiv Västmanland
- Arbeta med hög tillgänglighet, både digitalt och i den fysiska miljön
- Vara öppen för samarbete med andra institutioner och föreningar, lokalt, regionalt och nationellt. Även internationellt med ansökningar och samarbeten i projekt
- Arbeta efter handlingsplanen för de sex perspektiven i Regionala kulturplanen; hela länet, jämställdhet, socioekonomi, barn, etnisk och språklig bakgrund och funktionsnedsättning